

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها »
(اعاده شده شورای نگهبان (۲))

مخصوص صحن علنی

مقدمه

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال سوم

شماره ثبت:

۷۵۹

مشخصات گزارش

تهیه و تدوین:

علی صابری دمنه

ناظران علمی:

مهدی عبدالملکی

حسین محمدی

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۸۴۷۶

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۷/۲۰

ارکان نظام حکمرانی کشور دارای کارکردها و نقش‌های متعددی هستند که شفافیت آنها به صیانت از حقوق عامه در جامعه کمک می‌کند و عدم شفافیت آنان، جلب مشارکت عمومی و ظهور حاکمیت مردم را تضعیف می‌نماید. بنابراین جهت تحقق این اصل، در چند سال اخیر شفاف‌سازی مجلس شورای اسلامی و ارکان حاکمیت، از جمله دغدغه‌های نمایندگان بوده و طرح‌ها و لوایح متعددی نیز در این زمینه به مجلس تقدیم شده است. یکی از مهم‌ترین این طرح‌ها، «طرح شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها» است که در تاریخ ۱۴۰۱/۱/۲۳ به صورت دوفوریتی در مجلس اعلام وصول شد و در تاریخ ۱۴۰۱/۳/۱ به تصویب مجلس رسید. مصوبه مذکور پس از ارسال به شورای نگهبان با ایرادات و ابهاماتی از سوی شورای محترم نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مواجه گردید. مجلس در راستای رفع ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام طرح مذکور را با اصلاحاتی در تاریخ ۱۴۰۱/۵/۱۱ به تصویب رساند و پس از ارسال به شورای نگهبان، این مصوبه مجدد با ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مواجه شد. کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای در جهت رفع ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت، طرح مذکور را در تاریخ ۱۴۰۱/۷/۱۱ با اصلاحاتی به تصویب رساند که در ادامه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

تبیین ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام

شورای محترم نگهبان نسبت به مصوبه مجلس شورای اسلامی دو مغایرت با قانون اساسی و سه ابهام مطرح نموده و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نیز مقرر نموده است: مغایرت‌های مذکور در خصوص مواد (۱)، (۲)، (۳) و (۴) مصوبه مجلس شورای اسلامی کماکان به قوت خود باقی است. در ادامه ضمن تبیین ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت، مصوبه کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای در جهت رفع این ایرادات و ابهامات مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده (۱) - مغایرت با اجزای متعدد بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با ماده (۱) مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی مقرر نموده بود: «اطلاق بندهای مختلف ماده (۱) با اجزای متعدد بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری از جمله جزء «۲» (معطوف بودن به نیازهای واقعی) و جزء «۶» (ارزیابی تأثیر اجرای قانون) مغایرت دارد. با این توضیح که برخی نهادها و دستگاه‌هایی که مشمول این مصوبه قرار گرفته‌اند دارای مصوبات و مذاکراتی هستند که انتشار آنها مغایر ملاحظات امنیت و منافع عمومی است که از جمله می‌توان به شورای عالی امنیت ملی، هیئت وزیران و سازمان قضایی نیروهای مسلح اشاره کرد. از سوی دیگر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد معطوف به رفع نیازهای واقعی در قانونگذاری نیست». در رابطه با مصوبه اخیر مجلس شورای اسلامی نیز هیئت عالی نظارت، تأکید نموده که مغایرت‌های مذکور در ماده (۱) کماکان به قوت خود باقی است. ایراد هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با این ماده به دو بخش تقسیم می‌گردد؛ در رابطه با بخش اول که مربوط به انتشار مصوبات و مذاکرات نهادها و دستگاه‌هایی است که با ملاحظات امنیتی و منافع عمومی مغایرت دارد. در این زمینه با توجه به اصلاحاتی که در مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی صورت گرفت و در تبصره «۲» ماده (۲) مقرر شد: «عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود»، به نظر می‌رسد؛ ایراد هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در این زمینه رفع شده و کمیسیون در این زمینه اصلاحی اعمال نموده است. اما در رابطه با بخش دوم ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر توسعه دامنه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد، در مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی اصلاحی صورت نگرفته بود، اما کمیسیون در این زمینه بند «ث» ماده (۱) را اصلاح و مقرر نموده است: «عبارت «سازمان‌های مردم‌نهاد و خیریه‌ها و شرکت‌های تعاونی توسعه و عمران شهرستانی و کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی موضوع بند «ب» ماده (۱) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰ مانند سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های نظام مهندسی، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف و تعاون به‌استثنای مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون سردفتران و دفتریاران و کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی.» جایگزین بند «ث» شد». به نظر می‌رسد با توجه به اینکه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی در بند «ب» ماده (۱) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰ تعریف شده و در مواد دیگر قانون مذکور، تکالیفی در راستای شفافیت برعهده این مؤسسات خصوصی قرار داده شده است و به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز رسیده است؛ بنابراین شمول این قانون بر این مؤسسات ضروری است. اما در راستای رفع ایراد هیئت عالی نظارت پیشنهاد می‌گردد پس از عبارت «کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی» عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.

ماده (۲) - مغایرت با بند «۲۲» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با ماده (۲) مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی بیان نموده بود: «الزام شرکت‌های انتفاعی مشمول طرح به افشای اطلاعات راجع به کلیه دارایی‌ها، صورت‌های مالی و به‌ویژه اطلاعات مربوط به

قراردادهای بزرگ و متوسط وفق بندهای «ب» و «ت» ماده (۲) باعث آسیب‌پذیری اقتصادی کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود و از این حیث مغایر بند «۲۲» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است». در رابطه با مصوبه آخر مجلس نیز هیئت عالی نظارت مقرر نموده است؛ ایراد ناظر به ماده (۲) مصوبه همچنان به قوت خود باقی است.

در این زمینه نیز باید گفت با توجه به اینکه مجلس در آخرین مصوبه خود در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت، تبصره «۲» را به ماده (۲) به شرح زیر الحاق نمود: «تبصره «۲» - عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود»؛ به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شده است، زیرا شرکت‌های انتفاعی مستند به این تبصره می‌توانند در مواردی که افشای اطلاعات آنها باعث آسیب‌پذیری اقتصاد کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود، عدم اجرای این ماده را از دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی درخواست کنند؛ لذا با توجه به مرتفع شدن ایراد هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با ماده (۲) در مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی، اصلاحی توسط کمیسیون در این زمینه اعمال نشد.

ماده (۳) - ابهام و مغایرت با اصل (۱۱۲) و بند «۲» اصل یکصد و دهم قانون اساسی و جزء «۱۰» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

شورای نگهبان در اولین ایراد خود در رابطه با مصوبه مجلس شورای اسلامی مقرر نموده است: «با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی بر مصوبه قبلی خود، ایرادات مذکور در بندهای «۱-۳» و «۲-۳» نظر سابق این شورا کماکان به قوت خود باقی است». شورای نگهبان در نظر سابق خود در بند «۱-۳» و «۲-۳» بیان نموده بود: «شمول حکم مذکور در این ماده نسبت به مجمع تشخیص مصلحت نظام، مغایر ذیل اصل (۱۱۲) قانون اساسی شناخته شد» و «شمول حکم مذکور در این ماده نسبت به هیئت عالی نظارت، مغایر بند «۲» اصل یکصد و دهم قانون اساسی شناخته شد». توضیح اینکه با توجه به اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی، مقررات مربوط به مجمع، توسط خود اعضا تهیه و تصویب و به تأیید مقام معظم رهبری می‌رسد، بنابراین مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند نسبت به مقررات مربوط به مشروح مذاکرات و آرای مأخوذه در مجمع تشخیص مصلحت نظام قانونگذاری کند؛ لذا این ماده مغایر با اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی تشخیص داده شد. همچنین با توجه به بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی، نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام از جمله وظایف و اختیارات رهبری است که به موجب جزء «۱-۴» پیوست حکم دوره هشتم مجمع تشخیص مصلحت نظام (ابلاغی ۱۳۹۶/۵/۳۰)، به هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام تفویض گردیده است و قانونگذار عادی صلاحیت قانونگذاری در رابطه با مشروح مذاکرات و آرای مأخوذه در هیئت عالی نظارت را ندارد؛ بنابراین مصوبه مجلس شورای اسلامی که بر مصوبه قبلی خود اصرار نموده است، همچنان ایرادات سابق شورای نگهبان باقی است. با وجود ایراد مجدد شورای نگهبان، کمیسیون هیچ‌گونه اصلاحی در این رابطه اعمال ننموده و بر مصوبه قبلی مجلس اصرار نمود و فقط اصلاح عبارتی در متن صورت گرفت و عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام (در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان) و هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام» جایگزین عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)» شد. بنابراین ایراد شورای

نگهبان مرتفع نگرديده و کماکان به قوت خود باقی است. لذا جهت رفع ایراد، پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.

شورای نگهبان در ایراد دیگر خود در ماده (۳) مقرر کرده است: «با عنایت به عبارت «از جمله» منظور از «مشمولان این قانون» از این جهت که آیا صرفاً نهادهای مشابه با موارد مذکور، مشمول هستند یا خیر و همچنین آیا شامل دادگاه‌ها، نهادها و کمیسیون‌های شبه قضایی و مواردی از این دست نیز می‌شود یا خیر، ابهام دارد». کمیسیون در جهت رفع ایراد شورای نگهبان؛ عبارت «مشمولان این قانون از جمله» را از صدر ماده حذف نمود و عبارت «هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور، مراجع شبه قضایی» را بعد از واژه «روستا» الحاق کرد و یک تبصره به شرح ذیل به عنوان تبصره «۴» به این ماده الحاق کرد: «تبصره «۴» - انتشار مشروح مذاکرات هیئت‌های تخصصی و هیئت عمومی دیوان عدالت اداری و هیئت عمومی دیوان عالی کشور و مراجع شبه قضایی منوط به رعایت موازین شرعی، امنیتی و حفظ اطلاعات شخصی است». با توجه به اصلاح صورت گرفته در کمیسیون به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان ناظر بر اینکه آیا صرفاً نهادهای مشابه با موارد مذکور، مشمول مصوبه هستند یا خیر و همچنین آیا شامل دادگاه‌ها، نهادها و کمیسیون‌های شبه قضایی و مواردی از این دست نیز می‌شود یا خیر، رفع گردیده است؛ لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

شورای نگهبان در آخرین ابهام خود در ماده (۳) مقرر نموده است: «در تبصره «۳»، منظور از عبارت «اکثریت مشمولان قانون» ابهام دارد». کمیسیون نیز به منظور رفع ابهام شورای نگهبان مصوب نمود: «در تبصره «۳» بعد از واژه «اکثریت»، واژه «اعضای» اضافه شود». با توجه به اصلاح صورت گرفته، ابهام شورای نگهبان در رابطه با تبصره «۳» ماده (۳) رفع گردیده است؛ بنابراین تصویب آن پیشنهاد می‌گردد.

هیئت عالی نظارت نیز در ایراد خود نسبت به ماده (۳) مصوبه قبلی مجلس بیان نموده بود: «در تبصره «۱» ماده (۳) مصوبه، آرای نمایندگان مجلس در خصوص مصوبات «صنفی» و «منطقه‌ای» از شمول الزامات مربوط به شفافیت خارج شده است. با توجه به موسع، مبهم و قابل تفسیر بودن این تعابیر، عملاً مجلس شورای اسلامی از شمول این مصوبه مستثنا شده است. این وضعیت، مصوبه را در مغایرت با جزء «۱۰» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری قرار می‌دهد که در آن بر اجتناب از استثنائات قانونی تأکید شده است». در رابطه با مصوبه آخر مجلس نیز هیئت عالی نظارت مقرر نموده است؛ ایراد ناظر به ماده (۳) مصوبه همچنان به قوت خود باقی است. اما علی‌رغم این ایراد، کمیسیون محترم اصلاحی در راستای رفع آن اعمال نکرده و ایراد هیئت عالی نظارت کماکان به قوت خود باقی است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالطبع تبصره «۲» این ماده حذف گردد؛ زیرا با توجه به پیش‌بینی عدم انتشار آرا و مذاکرات در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، دیگر نیازی به استثنا نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست، چراکه به دلیل اینکه اغلب مصوبات مجلس دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای است، عملاً پذیرش این استثنا، منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت خواهد شد.

ماده (۴) - مغایرت با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

شورای نگهبان در تنها ایراد خود در رابطه با ماده (۴) مصوبه مقرر نموده است: «مغایرت ماده (۴) با قانون اساسی، مبنیاً بر ایرادات مذکور در ماده (۳)، کماکان به قوت خود باقی است». در واقع با توجه به اینکه در ماده (۴) مقرر گردیده است؛ مشمولین این قانون موظف به ارائه گزارش عملکرد به مجلس شورای اسلامی می‌باشند و در ماده قبل شورای نگهبان ایراداتی ناظر به مشمولین این قانون مطرح نمود، لذا ماده (۴) مبنیاً بر ایرادات قانون اساسی ماده قبل مواجه است. با توجه به اینکه کمیسیون به مصوبه قبلی مجلس در رابطه با ماده (۳) اصرار نمود و اصلاحی در این زمینه اعمال ننموده است؛ بنابراین ایراد شورای نگهبان رفع نگردیده است و پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد.

همچنین هیئت عالی نظارت در رابطه با ماده (۴) مصوبه قبلی مجلس مقرر نموده بود: «گزارش‌دهی الزامی به شرح مذکور در این ماده با توجه به محدودیت امکانات مشمولین این قانون (که تا سطح شوراهای روستا را نیز دربرمی‌گیرد) قابلیت اجرا ندارد و به این ترتیب مغایر جزء «۱» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. ضمن اینکه بررسی تمامی این گزارش‌ها در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی نیز کاملاً غیرقابل اجرا به نظر می‌رسد». در رابطه با مصوبه آخر مجلس نیز هیئت عالی نظارت مقرر نموده است؛ ایراد ناظر به ماده (۴) مصوبه کماکان به قوت خود باقی است. مصوبه مجلس در جهت رفع ایراد هیئت عالی نظارت در رابطه با اینکه بررسی تمامی گزارش‌ها در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی کاملاً غیرقابل اجرا به نظر می‌رسد، عبارت «مجلس شورای اسلامی» را جایگزین عبارت «کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها» نمود که به نظر می‌رسد این ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شد، لکن ایراد دیگر این هیئت مبنی بر اینکه با توجه به محدودیت امکانات مشمولین این قانون (که تا سطح شوراهای روستا را نیز دربرمی‌گیرد) قابلیت اجرا ندارد، همچنان در مصوبه مجلس باقی و مرتفع نشده بود. به همین منظور کمیسیون در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام مقرر نمود: «عبارت «به‌استثنای شوراهای اسلامی روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق می‌گردد». با توجه به مصوبه کمیسیون و اصلاح اعمال شده به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر قابلیت اجرا نداشتن مصوبه مجلس رفع گردیده است؛ لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.

ابهام ناظر به تشخیص مصادیق موضوع این مصوبه در صورت اختلاف

شورای نگهبان در بند «۳» ایرادات و ابهامات خود بیان نموده است: «در ابهام مذکور در بند «۶» نظر سابق شورا، ابهام ناظر به مرجع تشخیص مصادیق موضوع این مصوبه در صورت اختلاف، همچنان ابهام دارد». توضیح اینکه در برخی از مواد این مصوبه، مصادیق و اسنادی جهت تحقق شفافیت مقرر شده، اما در این قبیل موارد مشخص نگردیده است که در صورت بروز اختلاف در مورد تشخیص مصادیق مصرح در این مصوبه چه نهادی مرجع تشخیص نهایی و حل اختلاف است؟ کمیسیون در جهت رفع ابهام شورای نگهبان اولاً مقرر نموده است: «عبارت «و نهادهای تحت نظر آن مانند مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون سردفتران و دفتریاران، کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی.» به

انتهای بند «پ» ماده (۱) الحاق گردد». ثانیاً یک تبصره به‌عنوان تبصره «۳» ماده (۲) به شرح ذیل الحاق گردید: «در صورت اختلاف در تشخیص مصادیق موضوع این ماده، تصمیم‌گیری درخصوص بند «الف» ماده (۱) برعهده جلسه مشترک هیئت رئیسه و رؤسای کمیسیون‌های تخصصی و درخصوص بند «پ» ماده (۱) این قانون برعهده رئیس قوه قضائیه است و در بقیه موارد کمیسیون موضوع ماده (۱۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی تصمیم‌گیری می‌نماید». با توجه به مصوبه کمیسیون و اصلاحات صورت گرفته به‌نظر می‌رسد، ابهام شورای نگهبان ناظر به مرجع تشخیص مصادیق موضوع این مصوبه در صورت اختلاف رفع گردیده است؛ لذا تصویب آن پیشنهاد می‌گردد.

نتیجه‌گیری

بنابر مراتب فوق، هرچند عمده ایرادات و ابهامات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام نسبت به این مصوبه مرتفع گردیده است، اما برخی از ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت مرتفع نگردیده و کماکان باقی است:

۱. ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در خصوص مغایرت بند «ث» ماده (۱) با جزء «۲» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مبنی بر اینکه این مصوبه به آن دسته از فعالیت‌های مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی که ارتباطی با نظارت‌های حاکمیتی ندارد معطوف به رفع نیازهای واقعی در قانونگذاری نیست، مرتفع نگردیده است که پیشنهاد می‌گردد؛ با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، پس از عبارت «کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی» عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.

۲. ایراد شورای نگهبان درخصوص شمول این قانون بر مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و بالتبع مغایرت ماده (۳) با اصل یکصد و دوازدهم و بند «۲» اصل (۱۱۰) قانون اساسی مرتفع نگردیده است که پیشنهاد می‌گردد؛ با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)» از ماده (۳) حذف گردد.

۳. ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر موسع، مبهم و قابل تفسیر بودن عبارت «صنفا و منطقه‌ای» و مغایرت تبصره مذکور با جزء «۱۰» بند «۹» سیاست کلی نظام قانونگذاری مرتفع نگردیده است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد؛ با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» این ماده حذف گردد؛ زیرا با توجه به پیش‌بینی عدم انتشار آرا و مذاکرات در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، دیگر نیازی به استثنا نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست، چراکه به‌دلیل اینکه اغلب مصوبات مجلس دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای است، عملاً پذیرش این استثنا، منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت خواهد شد.

شماره مواد	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح
ماده (۱)				✓
ماده (۲)	✓			
ماده (۳)				✓
ماده (۴)	✓			

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
(۱)	<p>بندهای «پ» و «ث» ماده (۱) به شرح زیر اصلاح شد:</p> <p>۱. عبارت «و نهادهای تحت نظر آن مانند مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون سردفتران و دفتریاران، کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی.» به انتهای بند «پ» الحاق گردید.</p> <p>۲. عبارت «سازمان‌های مردم‌نهاد و خیریه‌ها و شرکت‌های تعاونی توسعه و عمران شهرستانی و کلیه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی موضوع بند «ب» ماده (۱) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰ مانند سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، سازمان‌های نظام مهندسی، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، اصناف و تعاون به‌استثنای مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون سردفتران و دفتریاران و کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی.» جایگزین بند «ث» شد.</p>				✓	<p>به نظر می‌رسد با توجه به اینکه مؤسسات خصوصی عهده‌دار خدمات عمومی در بند «ب» ماده (۱) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰ تعریف شده و در مواد دیگر قانون مذکور، تکالیفی در راستای شفافیت برعهده این مؤسسات خصوصی قرار داده شده است و به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز رسیده است؛ بنابراین شمول این قانون بر این مؤسسات ضروری است. اما در راستای رفع ایراد هیئت عالی نظارت پیشنهاد می‌گردد پس از عبارت «کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی» عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.</p>	<p>در راستای رفع ایراد هیئت عالی نظارت پیشنهاد می‌گردد پس از عبارت «کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مرکزی» عبارت «در موارد ارائه خدمات عمومی» الحاق گردد.</p>

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی	
(۲)	یک تبصره به عنوان تبصره «۳» به ماده (۲) الحاق می‌گردد: تبصره «۳» - در صورت اختلاف در تشخیص مصادیق موضوع این ماده، تصمیم‌گیری در خصوص بند «الف» ماده (۱) بر عهده جلسه مشترک هیئت رئیسه و رؤسای کمیسیون‌های تخصصی و در خصوص بند «پ» ماده (۱) این قانون بر عهده رئیس قوه قضائیه است و در بقیه موارد کمیسیون موضوع ماده (۱۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی تصمیم‌گیری می‌نماید.					با توجه به اینکه مجلس در آخرین مصوبه خود در جهت رفع این ایراد هیئت عالی نظارت، تبصره «۲» را به ماده (۲) به شرح زیر الحاق نمود: «تبصره «۲» - عدم اجرای هر جزء این ماده در موارد امنیتی و مغایر مصالح ملی با درخواست بالاترین مقام دستگاه و صرفاً با تشخیص دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی خواهد بود»؛ به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت مرتفع شده است، زیرا شرکت‌های انتفاعی مستند به این تبصره می‌توانند در مواردی که افشای اطلاعات آنها باعث آسیب‌پذیری اقتصاد کشور خصوصاً در شرایط تحریمی کنونی می‌شود، عدم اجرای این ماده را از دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی درخواست کنند؛ لذا با توجه به مرتفع شدن ایراد هیئت عالی نظارت بر حُسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در رابطه با ماده (۲) در مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی، اصلاحی توسط کمیسیون در این زمینه اعمال نشد. با توجه به مصوبه کمیسیون و اصلاحات صورت گرفته به نظر می‌رسد، ابهام شورای نگهبان ناظر به مرجع تشخیص مصادیق موضوع این مصوبه در صورت اختلاف رفع گردیده است؛ لذا تصویب آن پیشنهاد می‌گردد.		
(۳)	۱. در ماده (۳)، کمیسیون بر مصوبه قبلی خود اصرار نمود. ۲. عبارت «مشمولان این قانون از جمله» از صدر ماده حذف شد. ۳. عبارت «هیئت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، هیئت عمومی دیوان عالی کشور، مراجع شبه قضایی» بعد از واژه «روستا» الحاق گردید و یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره «۴» به این ماده الحاق شد: تبصره «۴» - انتشار مشروح مذاکرات هیئت‌های تخصصی و هیئت عمومی دیوان عدالت اداری و هیئت عمومی دیوان عالی کشور و مراجع شبه قضایی منوط به رعایت موازین شرعی، امنیتی و حفظ اطلاعات شخصی است. ۴. عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام (در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان) و هیئت عالی نظارت بر حُسن					با توجه به اصرار کمیسیون به مصوبه قبلی مجلس، ایراد شورای نگهبان مرتفع نگردیده و کماکان به قوت خود باقی است. لذا جهت رفع ایراد، پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)» از ماده (۳) حذف گردد. با توجه به اصلاح صورت گرفته در کمیسیون به نظر می‌رسد ابهام شورای نگهبان ناظر بر اینکه آیا صرفاً نهادهای مشابه با موارد مذکور، رعایت آیین‌نامه داخلی مشمول مصوبه هستند یا خیر و همچنین آیا شامل دادگاه‌ها، نهادها و کمیسیون‌های شبه قضایی و مواردی از این دست نیز می‌شود یا خیر، رفع گردیده است؛ لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.		

شماره مواد	مصوبه کمیسیون جهت رفع ایرادات	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	موافق به شرط اصلاح	اظهاری نظر کارشناسی	متن اصلاحی	
	اجرای سیاست‌های کلی نظام» جایگزین عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)» شد.					با توجه به اصلاح صورت گرفته، ابهام شورای نگهبان در رابطه با تبصره «۳» ماده (۳) رفع گردیده است؛ بنابراین تصویب آن پیشنهاد می‌گردد. کمیسیون محترم اصلاحی در راستای رفع ایراد هیئت عالی نظارت ناظر به ماده (۳) اعمال نکرده و این ایراد کماکان به قوت خود باقی است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مقرر در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، تبصره «۱» ماده (۳) و بالتبع تبصره «۲» این ماده حذف گردد؛ زیرا با توجه به پیش‌بینی عدم انتشار آراء و مذاکرات در مواردی که امنیت ملی یا مصالح عمومی ایجاب نماید، دیگر نیازی به استثنا نمودن امور دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای نیست چراکه به دلیل اینکه اغلب مصوبات مجلس دارای جنبه صنفی و منطقه‌ای است، عملاً پذیرش این استثنا، منجر به تخصیص اکثر در رابطه با شفافیت خواهد شد.		
(۴)	عبارت «به استثنای شوراهای اسلامی روستا» پس از عبارت «مشمولین این قانون» الحاق می‌گردد.			✓		با توجه به اینکه کمیسیون به مصوبه قبلی مجلس در رابطه با ماده (۳) اصرار نمود و اصلاحی در این زمینه اعمال ننموده است؛ بنابراین ایراد شورای نگهبان رفع نگردیده و پیشنهاد می‌گردد با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجمع تشخیص مصلحت نظام و هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام (فقط در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی در موارد اختلافی مجلس و شورای نگهبان)،» از ماده (۳) حذف گردد. با توجه به مصوبه کمیسیون و اصلاح اعمال شده به نظر می‌رسد ایراد هیئت عالی نظارت مبنی بر قابلیت اجرا نداشتن مصوبه مجلس رفع گردیده است؛ لذا تصویب مصوبه کمیسیون پیشنهاد می‌گردد.		